

8. Тимчак М., Легеца Н. Основні проблеми розвитку страхових посередників в Україні та можливі шляхи їх вирішення в сучасних умовах // Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції «Трансформація національної моделі фінансово-кредитних відносин: виклики глобалізації та регіональні аспекти» (м. Ужгород, 23 листопада 2016 р.). Ужгород, 2016. С. 381–384.

REFERENCES

- “Business Insurance ranks the 100 largest U. S. insurance brokerage firms”. <https://www.businessinsurance.com/article/00010101/NEWS06/912325911/BI-Top-100#>
- “Insurance Fact Book 2019: Top 10 Global Insurance Brokers By Revenues”. https://www.iii.org/sites/default/files/docs/pdf/insurance_factbook_2019.pdf
- [Legal Act of Ukraine] (2004). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1961-15?Find=1&text=%EA%E2%E0%EB%B3%F4%B3%EA#w12>

- “Pidsumky diialnosti strakhovykh kompanii” [Results of Insurance Companies]. Ofitsiyni sait Natskomfinposluh. <https://www.nfp.gov.ua/>
- Sholoiko, A. S. “Rynok strakhuvannia zhyttia v Ukraini ta yoho infrastruktura” [The Life Insurance Market in Ukraine and Its Infrastructure]. Investytsii: praktyka ta dosvid. 2018. http://www.investplan.com.ua/pdf/5_2018/8.pdf
- Tkachenko, N. V., and Riabokon, N. P. “Systemnyi pidkhid do realizatsii strakhovykh produktiv” [Systemic Approach to Sales of Insurance Products]. *Zbirnyk naukovykh prats Cherkaskoho derzhavnoho tekhnolohichnoho universytetu. Seriia «Ekonomiczni nauky»*. 2014. <http://ven.chdtu.edu.ua/article/view/85683/81347>
- Tymchak, M., and Leheza, N. “Osnovni problemy rozvytku strakhovykh poserednykiv v Ukraini ta mozhlivi shliakhy yikh vyrishennia v suchasnykh umovakh” [The Main Problems of Development of Insurance Intermediaries in Ukraine and Possible Ways to Solve Them in Modern Conditions]. *Transformatsiia natsionalnoi modeli finansovo-kredytnykh vidnosyn: vyklyky globalizatsii ta rehionalni aspekty*. Uzhhorod, 2016. 381–384.

УДК 330.336.77:334.012
 JEL: G24; L26

ФІНАНСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО МОЛОДІЖНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА ШЛЯХОМ ЗАЛУЧЕННЯ ВЕНЧУРНИХ КОШТІВ

©2020 ПЕТРЕНКО В. С., КАРНАУШЕНКО А. С.

УДК 330.336.77:334.012
 JEL: G24; L26

Петренко В. С., Карнаушенко А. С. Фінансування інноваційного молодіжного підприємництва шляхом залучення венчурних коштів

Метою статті є обґрунтування доцільності використання венчурного фінансування (як нової та найбільш прогресивної форми інвестицій) для стимулювання молодіжної підприємницької діяльності в українському сегменті венчурних підприємств. Виходячи з матеріалів, наведених у даній статті, можна зазначити, що: інноваційна діяльність і розвиток венчурного підприємництва – це найбільш принципові умови, які забезпечують макроекономічну стабільність і збалансоване економічне зростання; венчурне підприємництво в Україні ще недостатньо розвине, що пов'язано в тому числі з незавершеним процесом формування інноваційної інфраструктури, необхідної для впровадження прогресивних інноваційних ідей; недоступність інвестиційних ресурсів серйозно перешкоджає активізації інноваційної діяльності в молодіжному підприємстві; венчурне фінансування є оптимальною формою для залучення інвестицій в інноваційну діяльність, а також в комерційно успішні проекти молодіжного підприємництва. У статті розглянуто основні способи венчурного фінансування молодіжного підприємництва на різних етапах проекту; визначено співвідношення фінансування молодіжного підприємництва з інвестуванням підприємств загалом по Україні; наведено динаміку обсягів фінансування молодіжного підприємництва та підприємства загалом у світі; розглянуто співвідношення інноваційних венчурних концепцій, реалізованих у сегменті молодіжного підприємництва у світі; оцінено рівень розвитку інноваційної інфраструктури в окремих країнах Європи; узагальнено проблеми, що стримують розвиток українського інноваційного молодіжного підприємництва з використанням механізму венчурного фінансування; визначено умови розвитку венчурного фінансування в економіці України.

Ключові слова: венчурне фінансування, інновації, молодіжне підприємництво, інвестиції, партнерство, комерціалізація інновацій.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-7-242-248>

Рис.: 4. **Бібл.:** 11.

Петренко Вікторія Сергіївна – доктор економічних наук, доцент, доцент кафедри обліку, фінансів та підприємництва, Херсонський державний університет (вул. Університетська, 27, Херсон, 73000, Україна)

E-mail: petrenkovika1986@gmail.com

Карнаушенко Алла Сергіївна – кандидат економічних наук, старший викладач кафедри економіки та фінансів, Херсонський державний аграрно-економічний університет (вул. Стрітенська, 23, Херсон, 73006, Україна)

E-mail: allakarnaushenko88@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-1813-2792>

UDC 330.336.77:334.012
 JEL: G24; L26

Petrenko V. S., Karnaushenko A. S. Financing the Innovative Youth Entrepreneurship by Means of Attracting Venture Funds

The article is aimed at substantiating the appropriateness of the use of venture financing (as a new, most progressive form of investment) to stimulate youth entrepreneurship in the Ukrainian segment of venture enterprises. Based on the materials mentioned in this article, it can be noted that: innovative activities and development of venture entrepreneurship are the most fundamental conditions that provide macro-economic stability and a balanced economic growth; venture

entrepreneurship in Ukraine is not sufficiently developed presently, which can also be connected with the unfinished process of forming the innovation infrastructure required for the introduction of progressive innovative ideas; unavailability of investment resources seriously prevents intensification of innovation activity in youth entrepreneurship; venture financing is the optimal form for attracting investments into innovation activities, as well as commercially successful projects of youth entrepreneurship. The article considers the main methods of venture financing of youth entrepreneurship in the early stages of project; correlation of financing of youth entrepreneurship with the investment of enterprises in Ukraine as such is determined; dynamics of financing of youth entrepreneurship and entrepreneurship over the world are provided; ratio of innovative venture concepts implemented in the segment of youth entrepreneurship in the world is considered; level of development of innovation infrastructure in the selected European countries is evaluated; problems hindering development of Ukrainian innovative youth entrepreneurship using the mechanism of venture financing are generalized; conditions of development of venture financing in Ukrainian economy are defined.

Keywords: venture financing, innovations, youth entrepreneurship, investment, partnership, commercialization of innovations.

Fig.: 4. **Bibl.:** 11.

Petrenko Viktoriia S. – D. Sc. (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Accounting, Finance and Entrepreneurship, Kherson State University (27 Universytetska Str., Kherson, 73000, Ukraine)

E-mail: petrenkovika1986@gmail.com

Karnaushenko Alla S. – PhD (Economics), Senior Lecturer of the Department of Economics and Finance, Kherson State Agrarian and Economic University (23 Stritenska Str., Kherson, 73006, Ukraine)

E-mail: allakarnaushenko88@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-1813-2792>

Молодіжні підприємницькі проекти, включаючи реалізовані венчурним підприємництвом, мають незрівнянно більші ризики порівняно з іншими сферами діяльності, які ускладнюють відносини підприємців із зовнішніми інвесторами. Особистих коштів засновників і пов'язаних з ними компаній часто недостатньо для покриття потреб стартапу. Ось чому невизначеність майбутніх доходів від інвестицій, неоднорідний характер активів молодіжних підприємств, мінливість їх грошових потоків і відсутність кредитної історії в цілому складають основні перешкоди для молодих підприємців у їхньому пошуку фінансування.

Вітчизняні дослідження з фінансування молодіжного підприємництва із залученням венчурних коштів висвітлено в працях Бутка М. С., Бояринова К. О., Мармуль Л. О., Москальова А. А. та ін. Проте багато аспектів зазначеної проблеми потребують подальшого аналізу.

Метою цієї статті є обґрунтування доцільності використання венчурного фінансування (як нової та найбільш прогресивної форми інвестицій) для стимулювання інноваційної молодіжної підприємницької діяльності.

У країнах з ринком, що формується, включаючи Україну, проблема фінансування молодіжного підприємництва поглиблюється через недостатній розвиток ринку фінансових послуг. Молодіжне підприємство – це господарська діяльність, здійснювана на свій власний ризик особою у віці від 14 до 35 років або підприємницькою командою, до складу якої входить не менше 70% учасників, тієї ж вікової категорії, з метою отримання прибутку або досягнення соціального ефекту [1; 2, с. 21].

Головним способом венчурного фінансування молодіжного підприємництва на ранніх етапах проекту є залучення капіталу зовнішніх інвесторів або бізнес-ангелів – осіб, які вкладають кошти в капітал нової компанії з високим потенціалом зростання. Одночасно формується команда, що організовує об-

мін інформацією в рамках конкретного проекту чи бізнес-ідеї. На відміну від венчурних фондів бізнес-ангели вкладають власні заощадження та капітали та фінансують мале та середнє (включаючи венчурне) підприємництво на більш ранніх етапах їх життєвого циклу, ніж інші зовнішні інвестори. Колишні підприємці, які продали свій бізнес, або засновники великих і успішних компаній, діяльність яких пов'язана з діяльністю розвитку інновацій, виступають як бізнес-ангели [3, с. 45].

На наш погляд, інвестиції бізнес-ангелів є більш корисними та продуктивнішими, ніж венчурні фонди, оскільки їх забезпечення поєднується не лише з можливістю отримання коштів, а й із забезпеченням практичного досвіду та контактів для бізнесу.

Корпоративний венчурний капітал – ще один помітний учасник фінансування в усьому світі. Використовуючи його, інвестори фінансують та комерціалізують інновації для подолання розриву між винаходом продукту та його введенням у промислову експлуатацію. Як правило, корпоративний венчурний інвестор – це велика компанія (часто міжнародна), яка фінансує та підтримує малий інноваційний бізнес шляхом ретельного вибору конкретних інноваційних і венчурних ініціатив [4, с. 1167].

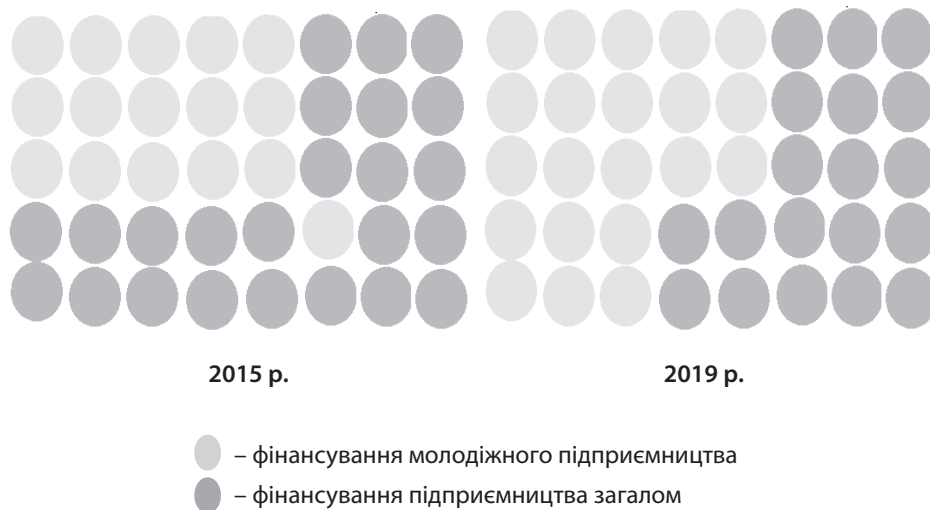
Корпоративні венчурні компанії можуть мати значний вплив на діяльність проекту на ранній стадії, ніж на старт життєвого циклу, що робить ризики більш передбачуваними порівняно з традиційним венчурним фінансуванням.

Фінансування молодіжних проектів залишається одним із видів фінансування інфраструктурних та інноваційних проектів у всьому світі. Ми розглядаємо це як метод, що використовується для фінансування інфраструктурних проектів підприємництва на основі обмеженого регресу.

Однією з особливостей венчурного фінансування є необхідність створення механізму спеціального

призначення в рамках проекту, який формально виконує роль позичальника, а внутрішні грошові потоки, породжені проектом, виступають як база безпеки [5, с. 140].

Традиційно венчурне фінансування використовується для інфраструктурних проектів великого бізнесу. Однак у підприємницькій практиці цей стереотип було успішно спростовано шляхом створення відповідної інфраструктури для підтримки молодих підприємців. У даний час на 40 підприємств, які отримали фінансування, припадає 21 підприємство, яке належить до категорії молодіжного (рис. 1).

Рис. 1. Співвідношення фінансування молодіжного підприємництва до інвестованих підприємств загалом в Україні

Джерело: складено за даними Eurostat та UAIB [8; 11].

На думку деяких авторів, інфраструктура для підтримки суб'єктів молодіжного підприємництва – це система комерційних і некомерційних організацій, створених для здійснення своєї діяльності або залучених як постачальників (керівників, підрядників) для розміщення замовлень на поставку товарів, виконання робіт, надання послуг для державних чи муніципальних потреб при реалізації державних програм, спрямованих на розвиток суб'єктів малого та середнього молодіжного підприємництва, що забезпечують умови фінансової підтримки [6].

Як правило, венчурне фінансування передбачено на весь термін реалізації проекту, включаючи інноваційні проекти підприємництва. Завдяки цьому фінансові посередники повинні мати достатню базу безпеки та гарантії, щоб можна було покривати ризики. Однак на практиці венчурне фінансування не завжди забезпечується обмеженим регресом. Залежно від строку та складності проекту регрес може бути повністю визначений, тобто з правом вдаватися до всього майна та капіталу підприємця. Це особлива форма мотивації гарантувати повернення грошових коштів.

За даними європейської економічної статистики, за період 2009–2019 рр. обсяги фінансування операцій у молодіжному підприємстві зросли більше, ніж у 5 разів (рис. 2).

При цьому хотілося б звернути увагу на той факт, що за той самий період обсяги фінансування інноваційного молодіжного підприємства за рахунок венчурної діяльності зросли більше, ніж у 10 разів. Це дозволяє стверджувати, що підприємство почало активно переходити до реалізації стратегій, пов'язаних з інноваційним розвитком свого бізнесу (види та сфери економічної діяльності).

Збалансована й узгоджена стратегія, пов'язана з інноваційним розвитком молодіжного підприємства, дозволяє синхронізувати роботу всіх підрозділів організації з її корпоративними цілями. Структура портфелів інноваційних проектів постійно змінюється, включаючи збільшення частки проливних і революційних інновацій. Інновації, пов'язані з обслуговуванням клієнтів, процеси (інновації, орієнтовані на процеси) в бізнес-моделі його розвитку, а не в продукт (інновації, орієнтовані на товар), відіграють все більш важливу роль (рис. 3).

Підприємці, зосереджені на найближчому майбутньому, ніколи не аналізують критично існуючі теорії та ідеї. Водночас підприємці, які занадто зосереджені на довгостроковій перспективі, можуть втратити з поля зору повернення коштів, вкладених в інновації, у короткостроковій перспективі. Тому необхідно використовувати зважений підхід до вибору часових позначок. Топ-менеджери, цілком задоволені нинішньою позицією, є одними з найсерйозніших бар'єрів на шляху інноваційного розвитку. Це комерціалізація та перетворення інновацій у фактор значного зростання доходів, що часто спричиняє найбільші труднощі.

Рис. 2. Динаміка обсягів фінансування молодіжного підприємництва та підприємництва загалом у світі, млн дол.

Джерело: складено за даними Eurostat та EVCA [8; 9].

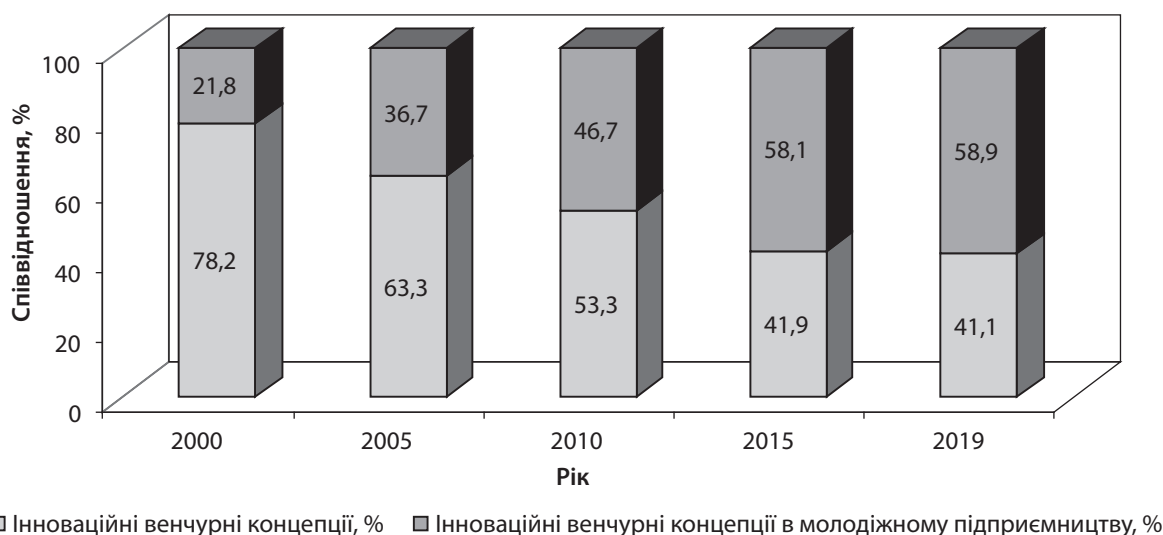

Рис. 3. Співвідношення інноваційних венчурних концепцій, реалізованих у сегменті молодіжного підприємництва у світі, %

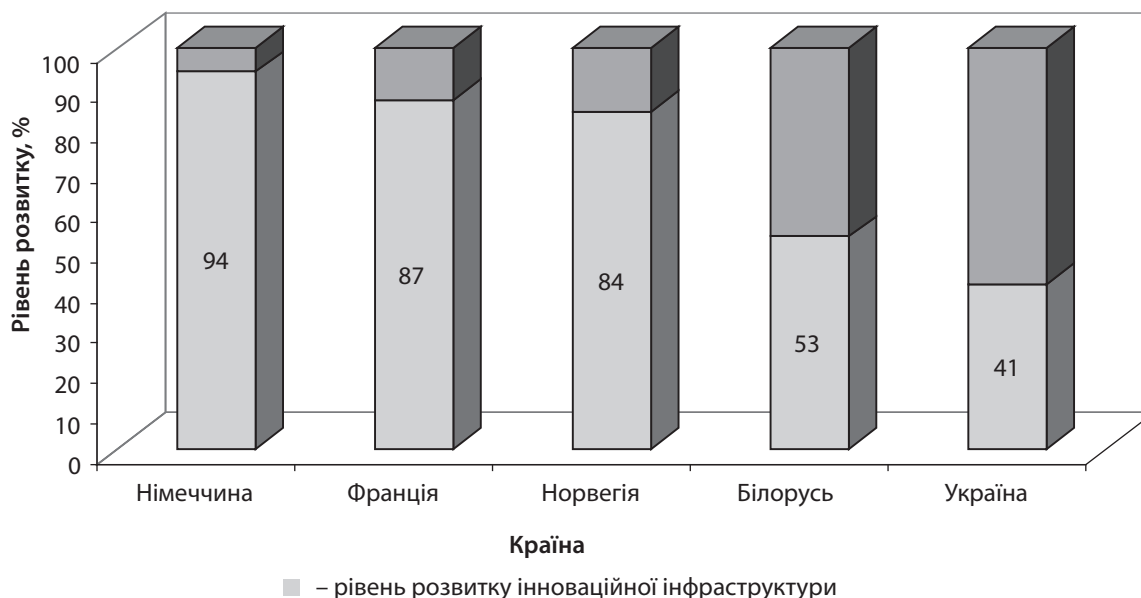
Джерело: складено за даними Eurostat та EVCA [8; 10].

Відсутність стабільного фінансування для молодіжних компаній на стадії попереднього фінансування є ключовим стримуючим фактором розвитку, особливо для високотехнологічних підприємств, які не є стартапами в галузі інформації та комунікацій. Необхідно створити регіональні фонди та програми приватного колективного інвестування в інкубаторах і технологічних парках, у тому числі з використанням державних коштів. Такі фонди та програми можуть орієнтуватися на фінансування інноваційних і венчурних концепцій на ранніх стадіях їх виникнення [7, с. 49].

Це особливо важливо для України, оскільки в нашій країні форми приватного колективного інвестування практично не розроблені, на відміну від європейських країн. Відповідно до незалежних експертних висновків рівень розвитку інноваційної ін-

фраструктури в Україні, країнах Європейського Союзу, Білорусі, Канаді та Японії оцінюється по-різному. Однак очевидно, що в Україні неможливо визнати рівень розвитку інноваційної інфраструктури оптимальним або достатнім (рис. 4).

Очевидно, що для вирішення інфраструктурних проблем в Україні також можна використовувати механізми венчурного фінансування. Сукупний результат інфраструктурних інвестицій – підвищення продуктивності праці, що є однією з головних цілей багатьох компаній, що працюють в Україні. Оскільки останніми роками українські венчурні організації зменшили інвестиції в інфраструктурні проекти, деякі учасники ринку виступають за підтримку збільшення фінансування інфраструктурних проектів з державних джерел. Однак це неправильно, особливо під час сучасної економічної кризи, коли навантаження на державний бюджет є надмірним.

Рис. 4. Оцінка рівня розвитку інноваційної інфраструктури в окремих країнах Європи, %

Джерело: складено за даними EVCA та UAIB [9; 11].

Ми узагальнили проблеми, що стримують розвиток українського інноваційного молодіжного підприємництва, використовуючи механізм венчурного фінансування.

По-перше, це відсутність лабораторій, виробничих приміщень і складів, або недостатня технологічна оснащеність для розвитку інноваційного молодіжного підприємництва. Систематичне недозавантаження вже придбаного обладнання та існуючих спеціалізованих приміщень також є важливою проблемою.

По-друге, відсутність фінансування для молодіжних компаній на підготовчому етапі є ключовим стримуючим фактором розвитку, особливо для високотехнологічних підприємств, які працюють поза сферою інформаційно-комунікаційних технологій. Ще одним ключовим фактором є відсутність «розумних грошей» на ранній стадії, що обумовлює необхідність активного використання венчурного фінансування.

Переваги венчурного фінансування перед традиційними формами кредитування підприємництва та класичними механізмами фінансування інноваційних концепцій полягають у генерації грошового потоку, який, тим самим, самостійно покриває підприємницький борг, не залучаючи інший капітал, який уже вкладено у бізнес-модель. Крім того, використання венчурного фінансування є хорошим засобом для молодіжного підприємництва для хеджування ризиків його основного бізнесу.

Можна отримати значні переваги для концепцій молодіжного підприємництва в рамках венчурного фінансування, які також можуть бути використані в галузі державного та приватного партнерства, водночас встановлюючи невеликі науково-виробничі кластери та інші форми взаємозв'язку між організаціями.

Є кілька незаперечних *переваг* венчурного фінансування:

- ✦ *надання фінансової оптимізації.* Традиційні підходи до кредитування та фінансування підприємницьких ініціатив вимагають покласти на них відповідальність за залучені кошти не на конкретну ініціативу (інновації чи починання), а на весь бізнес молодого підприємця. Отже, використання венчурного фінансування дозволяє розподіляти ризики за рахунок передачі частини фінансової відповідальності конкретному проекту (інновації чи підприємству). При цьому використання проектного фінансування не погіршує фінансову незалежність підприємницької діяльності в інших сферах і не погіршує оцінку рівня платіжної спроможності та довіри до бізнесу;
- ✦ *підвищення ефективності забезпечення інноваційної діяльності.* Оскільки інноваційна або венчурна ідея фінансується як окремий проект, ресурси подаються в цей проект без урахування формування існуючого бізнес-процесу, пов'язаного з пропозицією, встановленим у підприємницькій структурі, але на основі раціонально оцінених потреб, що корелюються з умовами та іншими обмеженнями проекту;
- ✦ *оптимізація виробничих ризиків у рамках реалізації інноваційної та підприємницької концепції молодіжного підприємництва.* Фінансування молодіжного підприємництва враховує рівень ризиків конкретної концепції, але не підприємницьку діяльність в цілому.

На відміну від інших форм фінансування венчурне фінансування дозволяє розвивати не лише молодіжне підприємство в інноваційній галузі та галузі високих технологій, але також реалізовувати соціальні проекти разом із державою в рамках державного та приватного партнерства.

Однак поряд із цим необхідно зазначити, що значною мірою рівень, якість та ефективність фінансування проектів залежать від стану національного соціально-економічного розвитку та темпів економічного зростання. Ось чому для розвитку венчурного фінансування в економіці України необхідно передбачити такі умови:

1. *Стабільну ситуацію в економіці.* Оскільки прибуток від проекту отримується у вигляді прогнозованих грошових потоків, в умовах збільшення макроекономічних ризиків необхідно використовувати різні стрес-тести для прогнозування несприятливих сценаріїв його завершення та розробки можливих шляхів їх мінімізації.
2. *Наявність ринків збуту продукції та послуг, отриманих у результаті венчурного проекту.* Ця умова є обов'язковою для раціоналізації грошових потоків та можливого покриття збитків у разі зменшення попиту.
3. *Ідентифікація ризиків.* Ураховуючи високий ступінь кореляції ризиків від реалізації венчурного проекту, необхідно розуміти їх важливість для позичальника в умовах сприятливого завершення проекту. У цьому контексті важливо розробити методи пом'якшення їх наслідків від стратегії, пов'язаної з фінансуванням проекту.
4. *Доступність до фінансування.* Залежно від специфіки венчурного проекту важливо зрозуміти перспективи отримання коштів та дотримання запланованих проектом умов. Ось чому досягнення мети фінансування вимагає узгодженої роботи спонсора та фінансового посередника – кредитора, особливо якщо мова йде про інноваційний венчурний проект.
5. *Політична стабільність.* Навіть якщо врахувати, що держава несе ризик політичної нестабільності, що є предметом форс-мажору в рамках будь-якого державного контракту, необхідно встановити додаткові умови для кредиторів та інвесторів, щоб зменшити ймовірність дефолту позичальника.
6. *Страховання ризиків.* Деякі види ризиків не можна зменшити навіть шляхом отримання додаткових гарантій від держави, експортних агентств тощо. Завдяки цьому доцільно використовувати інструменти додаткового страхування ризиків, пов'язаних з невиконанням умов проекту та страхуванням забезпечення у вигляді прогнозованих грошових потоків.

ВИСНОВКИ

Таким чином, підсумовуючи, можемо зазначити, що доцільно розглядати венчурне фінансування як сучасний інструмент залучення грошових та інвестиційних ресурсів у молодіжне підприємництво, яке має ви-

сокий потенціал успішної комерціалізації. Молодіжне підприємництво, яке має обмежений доступ до традиційних кредитних ресурсів і не завжди може отримати фінансову та інвестиційну допомогу з комерційних банків, має розглядати венчурне фінансування як стимул для розвитку та активізації економічного зростання. У цілому це матиме позитивний вплив на стан національної макроекономічної ситуації.

Варто також зазначити, що швидкий та якісний розвиток форм, шляхів та механізмів фінансування молодіжного підприємництва в Україні неможливий в односторонньому порядку, лише завдяки ініціативі венчурних фондів та інших фінансово-інвестиційних структур. Щоб венчурне фінансування стало надійним механізмом, у тому числі таким, що стимулює розвиток молодіжного підприємництва у сфері інновацій, необхідне повне перетворення української економіки. Воно передбачає формування як інноваційної інфраструктури, так і інноваційної екосистеми, яка в даний час не може бути визнана достатньо розвиненою. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Бояринова К. О., Степанюк І. В. Венчурне фінансування малих інноваційних підприємств. *Ефективна економіка*. 2012. № 11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1549>
2. Бутко М., Попело О. Венчурне фінансування як механізм задіяння інноваційного потенціалу підприємницького середовища регіону. *Економіст*. 2014. № 3. С. 20–22.
3. Мармуль Л. О., Петренко В. С. Стратегічне позиціонування підприємств з іноземними інвестиціями в аграрній сфері економіки. *Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу*. 2017. № 4. С. 43–48.
4. Москальов А. А., Гиршкан Р. Р. Роль венчурного фінансування в розвитку інноваційного потенціалу малих підприємств. *Молодий вчений*. 2018. № 11. С. 1166–1171. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2018/11/269.pdf>
5. Петренко В. С., Карнаушенко А. С. Формування молодіжного підприємництва в Україні та аналіз факторів впливу на його розвиток. *Фінансовий простір*. 2019. № 3. С. 139–147. DOI: [https://doi.org/10.18371/fp.3\(35\).2019.190170](https://doi.org/10.18371/fp.3(35).2019.190170)
6. Rusnak A. V., Karnaushenko A. S., Petrenko V. S. Legislative Support of Innovation Activity in Ukraine: Problems and Ways to Overcome Them. *Ефективна економіка*. 2018. № 10. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/10_2018/4.pdf
7. Танклевська Н. С., Карнаушенко А. С. Розвиток фінансування інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств : монографія. Херсон : Айлант, 2015. 184 с.
8. Сайт Європейської статистики «Eurostat». URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/main/home>

9. Сайт Європейської асоціації прямих приватних інвестицій і венчурного капіталу. URL: <http://www.evca.eu>
10. Сайт Національної асоціації венчурного капіталу. URL: <http://www.nvca.org>
11. Сайт Української асоціації інвестиційного бізнесу (УАІБ). URL: <http://www.uaib.com.ua>

REFERENCES

- Boiarynova, K. O., and Stepaniuk, I. V. "Venchurne finansuvannya malykh innovatsiinykh pidpriemstv" [Venture Financing of Small Innovative Enterprises]. *Efektivna ekonomika*. 2012. <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1549>
- Butko, M., and Popelo, O. "Venchurne finansuvannya yak mekhanizm zadiannya innovatsiinoho potentsialu pidpriemnytskoho seredovyscha rehionu" [The Venture Financing as a Mechanism for Engagement the Innovation Potential of the Region's Business Environment]. *Ekonomist*, no. 3 (2014): 20-22.
- Marmul, L. O., and Petrenko, V. S. "Stratehichne pozytsionuvannya pidpriemstv z inozemnymu investytsiamy v aharnii sferi ekonomiky" [Strategic Position of Enterprises with Foreign Investment in Agrarian Economic Sector]. *Visnyk Berdianskoho universytetu menedzhmentu i biznesu*, no. 4 (2017): 43-48.
- Moskalyov, A. A., and Hyrshkan, R. R. "Rol venchurnoho finansuvannya v rozvytku innovatsiinoho potentsialu malykh pidpriemstv" [The Role of Venture Financing in the Development of Innovative Potential of Small Enterprises]. *Molodyi vchenyi*. 2018. <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2018/11/269.pdf>
- Petrenko, V. S., and Karnaushenko, A. S. "Formuvannya molodizhnogo pidpriemnytstva v Ukraini ta analiz faktoriv vplyvu na yoho rozvytok" [Formation of Youth Entrepreneurship in Ukraine and Analysis of Factors Influencing Its Development]. *Finansovyi prostir*, no. 3 (2019): 139-147. DOI: [https://doi.org/10.18371/fp.3\(35\).2019.190170](https://doi.org/10.18371/fp.3(35).2019.190170)
- Rusnak, A. V., Karnaushenko, A. S., and Petrenko, V. S. "Legislative Support of Innovation Activity in Ukraine: Problems and Ways to Overcome Them". *Efektivna ekonomika*. 2018. http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/10_2018/4.pdf
- Sait Natsionalnoi asotsiatsii venchurnoho kapitalu. <http://www.nvca.org>
- Sait Ukrainskoi asotsiatsii investytsiinoho biznesu (UAIB). <http://www.uaib.com.ua>
- Sait Yevropeiskoi asotsiatsii priamykh pryvatnykh investytsii i venchurnoho kapitalu. <http://www.evca.eu>
- Sait Yevropeiskoi statystyky «Eurostat». <https://ec.europa.eu/eurostat/web/main/home>
- Tanklevska, N. S., and Karnaushenko, A. S. *Rozvytok finansuvannya innovatsiinoi diialnosti silskohospodarskykh pidpriemstv* [Development of Financing of Innovative Activity of Agricultural Enterprises]. Kherson: Ailant, 2015.

УДК 336.1:364

JEL: B14; B24; H53; H55; H75; I38; J51

ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ У XX СТОЛІТТІ

©2020 НАСІБОВА О. В.

УДК 336.1:364

JEL: B14; B24; H53; H55; H75; I38; J51

Насібова О. В. Формування фінансового забезпечення соціального захисту населення у XX столітті

Метою статті є дослідження особливостей становлення та формування фінансового забезпечення соціального захисту населення у XX столітті. Розкрито механізм формування фінансового забезпечення соціального захисту населення в Українській РСР у XX столітті. Розглядається організаційно-інституційна трансформація органів соціального захисту населення, а також законодавчі та нормативно-правові акти, що регламентували правовий аспект функціонування діючих видів і форм соціального захисту населення. Домінуюча роль у сфері соціального обслуговування населення належала державі. Визначено особливості становлення фінансових відносин соціального захисту населення та вплив політико-ідеологічної складової соціально-економічних програм суспільного розвитку. Характерними рисами зазначеного періоду були жорстокий контроль держави та суспільства в розподілі матеріальних благ, а також обов'язкова участь усього працездатного населення в суспільному виробництві. Здійснено аналіз джерел формування та напрямів використання фінансових ресурсів державного соціального страхування як провідної ланки системи соціального захисту населення. Важливим досягненням у сфері фінансового забезпечення соціального захисту населення вважалося звільнення працівників від сплати страхових внесків. Визначено результативність функціонуючої системи фінансового забезпечення соціального захисту населення в контексті досягнення основних завдань, які вона повинна була вирішувати у XX столітті. В Українській РСР функціонувала досить розвинена державна система соціального забезпечення, яка охоплювала всі верстви населення, гарантуючи певні соціальні стандарти. Вагомою складовою даної системи було державне соціальне страхування.

Ключові слова: фінансове забезпечення, соціальний захист населення, соціальна допомога, соціальне страхування, соціальне забезпечення, соціальна підтримка, соціальні виплати, державні соціальні видатки.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-7-248-261>

Табл.: 6. Бібл.: 13.

Насібова Ольга Вікторівна – кандидат економічних наук, докторант кафедри фінансів, Київський національний торговельно-економічний університет (вул. Кіото, 19, Київ, 02156, Україна)

E-mail: olga.nasibova17@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2590-2513>